

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 5. in 20. dne meseca, ter stane celoletno 8 kron, polletno pa 4 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petino vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Avstrijske sodne oblasti.

(Dalje.)

Javno-pravna sodišča.

Upravno sodišče.

Upravno sodišče je ustanovljeno z zakonom od 22. oktobra 1875 št. 36 drž. zak. in sicer za vse avstrijske dežele s sedežem na Dunaju.

Odločbe upravnih oblasti niso sodbe, ki se izdajejo v cesarjevem imenu, nego se stavijo lahko v isto vrsto kakor sklepi sodišč. Zoper te upravne odločbe je dopustna pritožna pot, ki je v posameznih zakonih natančneje določena. Redno gredo pritožbe pri avtonomnih oblastih:

- a) v deželah, kjer imajo okrajne zastope: od občine na okrajni zastop in odtod na deželni odbor;
- b) v deželah brez okrajnih zastopov od občine naravnost na deželni odbor.

To velja seveda samo glede občinskih odločb v lastnem delokrogu. Tukaj je torej deželni odbor zadnja inštanca. — V stvareh prenešenega delokroga gre pa pritožba od občin na okrajno glavarstvo.

Redna instančna pot državnih upravnih oblasti je: od okrajnega glavarstva na deželno vlado ozir. na namestništvo in odtod na ministerstvo. — Tukaj je pa vsaj po večini ministerstvo zadnja inštanca. Včasih je seveda tudi že deželna vlada zadnja stopinja, kjer je namreč daljna pritožba po obstoječih zakonih nedopustna.

Pomoč zoper nepostavne ozir. krivične odločbe upravnih in avtonomnih oblastij dosežejo prizadeti pri upravnem sodišču. Isto ni sicer višja inštanca nad upravnimi in avtonomnimi oblastmi, pač pa sodna oblast, ki ima pravico nepostavno ozir. krivično odločbo razveljaviti. Izrek upravnega sodišča je samo dvojen:

1.) ali se pritožba kot nevtemeljena zavrne, 2.) ali pa se izpodbijana odločba razveljavi. Sporne zadeve urediti torej upravno sodišče nima, pač pa so upravne

in avtonomne oblasti vezane na izrek upravnega sodišča in imajo v zmislu načel, izrečenih v sodbi, stvar vrediti.

V tem se torej upravno sodišče bistveno razlikuje od rednih civilnih sodišč: pri teh se namreč sodba ozir. odločba nižjih inštanč ne samo razveljavi ampak tudi zadeva sama lahko uredi in razsodi, dočim stvari vrejevati upravno sodišče nima, nego le event. izreči, da se izpodbijana odločba razveljavi in v razlogih sodbe razviti svoja načela, na koja so upravne in avtonomne oblasti vezane.

Sodi se pri upravnem sodišču v senatih, obstoječih iz predsednika in štirih prisodnikov. Člane upravnega sodišča imenuje cesar na predlog ministerskega sveta. Oni uživajo vse pravice sodnikov: so torej neodgovorni za svoje sodbe in se ne morejo odstaviti. Njihova služba je državna in od države plačana. Kdor je član upravnega sodišča, ne more imeti druge javne službe. Več kot polovica teh članov mora imeti kvalifikacijo za sodno službo.

Za postopanje pred upravnim sodiščem veljajo posebne določbe. Najvažnejše so sledeče: Pritožbe je vlagati pri upravnem sodišču v teku 60 dni potem, odkar se je dostavila prizadetim odločba zadnje inštanice.

Vsako pritožbo mora poleg stranke podpisati tudi kak avstrijski odvetnik. Ta določba je zato važna, da se upravno sodišče ne nadleguje z očitvidno nevtemeljenimi pritožbami, ker takih odvetnik ne bi hotel sestaviti ozir. podpisati.

Če se ima presojeti postavnost kake ministerske naredbe se to zgodi v posebnem senatu, obstoječem iz predsednika in šestih prisodnikov.

Oblast, katere pritožba se izpodbija, dobi od upravnega sodišča poziv, da v posebnem za to določenem roku vloži odgovor ozir. pojasnilo na pritožbo.

Na to se razpiše javna ustna razprava na Dunaju. Stranko, ki se je pritožila, zastopa redno odvetnik, oblast zoper katero gre pritožba pa poseben za-

stopnik, ki ga za avtonomne oblasti določi dotični deželni odbor, za upravne oblasti pa prizadeto ministerstvo.

Sodba se lahko razglasi takoj, ali pa se objava preloži na poznejši posebno določeni čas.

Državno sodišče.

Državno sodišče bi se lahko nazvalo tudi ustavno sodišče, ker ima ščititi važne ustavno zajamčene pravice. Za celo državo t. j. za kronovine in dežele zastopane v državnem zboru imamo eno državno sodišče s sedežem na Dunaju. Ustanovljeno je z zakonom od 21. decembra 1867, št. 143 drž. zak.

V pristojnost državnega sodišča spadajo:

1.) pritožbe državljanov zaradi kršenja jim ustavno zajamčenih političnih pravic, toda še-le potem, ko si je prikrašani državljani brezuspešno iskal pravice inštančnim putem;

2.) kompetenčni spori med državnimi upravnimi in avtonomnimi oblastmi, med sodnimi in upravnimi oblastmi ter med upravnim sodiščem in rednimi sodišči;

3.) tožbe o zahtevah ki jih imajo: a) posamezne kronovine proti državi (Avstriji), b) države proti posameznim kronovinam, c) kronovina proti kronovini, d) končno občine, korporacije ali posamezne osebe proti kaki kronovini ali državi, toda le tedaj, če te stvari ne spadajo pred redna sodišča;

4.) tožbe o odškodninskih zahtevah krivično obsojenih proti justičnemu erarju.

Državno sodišče je prva in zadnja inštanca, zoper njegove sodbe ni nikake pritožbe.

Sestoji se to sodišče, ki sodi tudi v senatih, iz predsednika, njegovega namestnika in 12 članov, ki imajo 4 nadomestnike. Predsednika in podpredsednika imenuje cesar prosto in sicer za celo življenje, ostale člane in nadomestnike pa na predlog državnega zbora (po 6 članov in 2 nadomestnika iz poslanske ter gosposke zbornice).

Postopanje pred državnim sodiščem je vrejeno s posebnim zakonom od 18. aprila 1869, št. 44. Najnovejše so sledeče določbe:

Seja državnega sodišča, h katerim se imajo vabiti vsi člani, je samo tedaj sklepčna, če je navzoč predsednik ali podpredsednik z vsaj 8 člani.

Če vloga kak zasebnik tožbo, navedeno gori pod 1.), 3.) d) ali 4.), mora biti ista podpisana od odvetnika. Tožbo zaradi kršenja ustavno zajamčenih pravic je treba vložiti v 14 dneh, odkar se je prizadetemu dostavila odločba zadnje inštanice. Sicer je tožbe vlagati v 60 dneh.

Razprava in razglasitev sodbe sta ustmeni in javni.

Stranke se lahko same zastopajo ali pa si najmejo za to zastopnika.

V ostalem so določbe za postopanje pred državnim sodiščem podobne onim za upravno sodišče.

Državni sodni dvor.

Državni sodni dvor je pravzaprav kazensko sodišče za ministre. Glasom zakona od 25. julija 1867, št. 101 drž. zak. je namreč vsak minister za svoje v l a d n e posle odgovoren državnemu zboru. Če se pri teh poslih kaj pregreši zoper to ali ono postavo, pride lahko kot obtoženec pred državni sodni dvor. Seveda obstoje za ministre tudi navadna kazenska sodišča za njih osebne (ne v l a d n e) pregreške.

Najvažnejše določbe gorenje postave od 25. julija 1867, ki določa ministersko odgovornost in ustanavlja državni sodni dvor, so sledeče:

Vsak vladarski akt cesarjev je veljaven le tedaj, ako ga sopodpiše še en minister. Vsak posamezen minister je vsled tega odgovoren državnemu zboru za vsa v njegovo področje spadajoča dejanja in opuščenja, s kojimi se ali namenoma ali iz malomarnosti kršijo ustavni zakoni države in posameznih dežela ali kak drug zakon.

Tako poslanska kakor gosposka zbornica imata pravico ministra, ki se je na tak način pregrešil obtožiti. Za to je potreben poseben sklep zbornice, ki se ima naznaniti cesarju. Prva posledica obtožbe je, da mora obtoženi minister svoje uradno poslovanje ustaviti.

Obtožni sklep se ima takoj izročiti državnemu sodnemu dvoru, ki iz svoje srede izvoli preiskovalnega sodnika. Sedaj se razvije tek preiskave, obtožnice in razprave, kakor pri navadnih kazenskih sodiščih po določbah kazensko-pravdnega reda.

Ustroj državnega sodnega dvora je naslednji:

Vsaka zbornica, poslanska in gosposka, izvoli za sodnike po 12 samostojnih, pravavešnih državljanov, ki pa ne smejo biti poslanci ali člani gosposke zbornice. Ta izvolitev velja šest let. Če pride do razprave, sme obtoženi minister šest članov sodnega dvora brez navajanja vzrokov odkloniti. Vsaj 12 sodnikov pa se mora obravnave vdeležiti. Obtožbo zastopajo namestu državnega pravdnika trije člani one zbornice, ki je tožbo dvignila.

Če je minister obsojen, izstopi takoj iz kronskega sveta. Proti sodbi ni nikake pritožbe, in tudi cesar sme pomilostiti še-le na poseben predlog zbornice, ki je obtožbo dvignila.

To je edini slučaj, v katerem cesar ne sme prosto, po svoji volji pomilostiti.

Izpred najvišjih sodišč.

Definitiven (stalen) občinski uradnik.

S tem, da se je uradnik (tajnik) občine A. nastavil kot stalen, je dobil zagotovilo, da se ga ne bo odslovalo iz službe, dokler bo v stanu redno spolnovati dolžnosti svojega tajniškega mesta in dokler se ne bo pregrešil zoper dolžnosti, ki mu jih nalaga služba. — (Sodba najvišjega sodišča od 24. januarja 1906 št. 18.953/05).

Pristojnost polnoletnih otrok, ki so pod kuratelo.

Posesnik A. pristojen v občino V., je imel sina, ki je postal polnoleten in samopraven, ko je oče bil še domačinec v V. Sin B. je prišel pod kuratelo, kmalu potem je pa oče A. dobil domovinsko pravico v občini Ž. Kam je sin B. vsled tega pristojen? — Samopravni sin B. obdrži pristojnost, ki jo je imel ob času, ko je postal polnoleten (v občini V.), tudi tedaj, če je njegov oče A. pridobil pozneje drugod (v občini Ž.) domovinsko pravico, čeravno je bil v trenutku pridobitve te nove domovinske pravice sin B. pod kuratelo; — polnoleten sin namreč ne stopi v družinsko-pravno ampak samo v premoženjsko-pravno odvisnost od očeta, če se izreče nad njim kuratela in postane oče kurator. — (Sodba upravnega sodišča od 22. aprila 1904 — št. 4188.).

Ali je nakup »lajne« trajna javna podpora?

Nakup lajne, s katero se je prosilec za domovinsko pravico omogočilo, da si zasluži toliko, kakor rabi za preživljenje, ni samo mimogredoča ampak trajna podpora. Povod za nakup je bila nezgoda, ki je prosilca A. docela pohabila. Že takrat so bile dane vse okoliščine, ki so pokazale, da potrebuje A. od svoje domače občine trajno podporo. Z nabavo lajne se ni odprl A-u vir dohodkov, ki mu omogočujajo normalno preživljenje. Prosjaska godba z lajno ni namreč nikako postavno priznana in normalno dopustno pridobitno sredstvo ter se tudi ne sme staviti v isto vrsto z obrtni in raznimi umetnimi produkcijami, ki se jih izvršuje s potovanjem iz kraja v kraj. Taka godba je le izjemno pomožno sredstvo za osebe, ki so za vsako drugo redno pridobivanje popolnoma nesposobne in se jih ne more spraviti v kak oskrbovalni zavod, — je torej le nadomestek oskrbe ubogih.

Utemeljitev uradne odločbe.

Vsaka uradna določba zlasti taka, s katero se kaka prošnja ali predlog zavrne, mora imeti svojo utemeljitev. Poizvedbe, na katere se opira dejanski stan, ki ga je upravna oblast za svojo odločbo uporabila, se ima stranki naznaniti, ker se samo na ta način spravi v položaj, da zadosti §-u 18 o ureditvi upravnega sodišča. — (Sodba upravnega sodišča od 6. novembra 1905 št. 10.222).

Kedo je opravičen vložiti pritožbo zoper volitev?

Če volilna komisija katerega volilca ali njegovega pooblaščenca ni pripustila k volitvi, je samo prizadeti volilec opravičen vložiti pritožbo zoper veljavnost volitve zaradi te zavrnitve. Kedo drugi se zaradi tega ne more pritožiti t. j. za pritožbo ni legitimovan. — (Sodba upravnega sodišča od 10. oktobra 1905 št. 10.834).

Ali se sme občina pritožiti zoper odločbe druge inštanice?

(Primer: Občina A. je stavbo hiše posestniku I. prepovedala, okrajno glavarstvo pa dovolilo. Ali se

sme občina zoper to dovoljenje pritožiti? Ne!) Iz tega, da se avtonomnim oblastim izroči nekaj poslov javne uprave (stavbinske stvari), se še ne da sklepati, da imajo te prenešene pravice zasebno-pravni, strankarski značaj, nego imamo tu opraviti le z oblastvenimi opravili. Občina ostane vedno le oblast in je opravičena zoper odločbo višje inštanice se samo tedaj pritožiti, če se z isto kršijo njene bodisi zasebno- ali javno-pravne pravice. — (Sodba uprav. sod. od 7. aprila 1904 št. 3539). Iz istega vzroka je nedopusten rekurz ali pritožba občine, če je okrajno glavarstvo oprostilo tistega, ki ga je bila občina obsodila. — Pravico rekurza imajo prizadete stranke, ne pa občina, ki je in ostane v takih slučajih le oblast.

Kedo je opravičen zasliševati priče o dogodkih pri volitvah.

Župan, ki je vodil volitve, je na pritožbo zoper volilni akt, zasliševal priče, če in v kolikor so se vršile pri volitvi one nepostavnosti, ki jih pritožba našteva. — V tem, da je prizadeti župan sam priče zasliševal, upravno sodišče ni ugledalo protizakonitega postopanja in sicer to tem manj, ker je višjim oblastim, ki imajo presojati veljavnost volitve na prosto dano, koliko verujejo izpovedbam po prizadetem županu zaslišanih prič. —

Socialne naloge občine.

Dr. Lampe je dne 16. m. m. predaval o socialnih nalogah občine ter je pri tem razvil cel socialno-političen program za delovanje občin. Obravnaval je sledeče točke:

Občina kot delodajalec mora biti vzor drugim delodajalcem. Zadovoljiti mora odjemalce, hkrati pa svoje delavske razmere urediti tako, da vpliva potem na privatne obrate. (Plača, delavnik, tarif, delavsko varstvo, pravo združevanja, skrb za polne in sirote). Pri oddaji del mora gledati, da dobe delo samo trdke, ki se po pogodbi zavežejo, da izpolnijo proti svojim delavcem pogoje glede plače, počitka itd. Dalje je obravnaval posredovalnice za delo, ki morajo imeti v svojem vodstvu tudi zastopnike delavstva, skrb za brezdelne, socialno uporabo hranilniških dobičkov, občinske ljudske pisarne, v katerih se dobi zastoj pravni svet, vzorne delavnice za obrtnike, učne kurze za mojstre, zadružne prodajalnice z občinsko podporo; občina podpiraj ustanovitev produktivnih zadrug, kakaterim izročaj dela, naj pospešujejo vpeljavo motorjev v majhne obrtne obrate in dajaj za nje po posebno nizki ceni gonilno silo.

Posebna skrb bodi občini za stanovanja. Že mestni stavbeni načrt se mora ozirati na to, da se dobi prostor za ceno manjša stanovanja. Občina mora omejiti spekulacijo z zemljišči in če treba, z lastnim nakupom dobiti zemljišča v last, da regulira cene. Ker hitro raste cena zemljiščem, je čisto opravičeno obdačenje zvišane vrednosti pri posestvih. Če zaradi dela skupnosti zraste vrednost kakemu prostoru, je pravično, da

te zvišane vrednosti ne živa le posameznik, ampak da pride dobiček vsaj deloma v korist celoti.

Skrb za majhna stanovanja je nujno potrebna pri sedanjem naraščanju mestnega prebivalstva. Občina lahko nastopi kot lasten podjetnik, ali da povspešuje stavbeno delovanje v ta namen ustanovljenih organizacij, ki imajo pred očmi — ne spekulacije — ampak javni blagor. Taka so v prvi vrsti delavska in uradniška stavbinska društva.

Naloga občine je nadzorstvo stanovanj. Osnuje se odsek za stanovanja, obstoječi tudi iz zastopnikov hišnih posestnikov in odjemalcev stanovanj, ki naj v rednih sejah razpravljajo o stanovanjskih razmerah. Stanovanjski nadzornik mora skrbeti, da se sestavi natančna statistika stanovanj in da stanovanja odgovarjajo zdravstvenim predpisom. V Draždanah mora vsaka rodbina imeti poleg kuhinje eno sobo za stanovanje in eno sobo za spalnico, s 30 m² površine in najmanj 20 m³ zraka za osebo.

Dobro služijo občinske posredovalnice za stanovanja, ki se lahko združijo s posredovalnicami za delo.

Preskrbovanje mesta s hrano je tako važna zadeva, da je občina ne more prezirati. Vodovodi, tržnice, preiskovanje hrane ne zadoščajo. Pri važnejših živilih mora občina često direktno poseči v promet. Mestne mlekarne v več nemških mestih oddajajo ubogemu prebivalstvu mleko po znižanih cenah, zlasti za dojenčke.

Glede regulacije mestnih cen omenja predavatelj nekaj zgledov, na primer ustanovitev velike društvene klavnice na Dunaju, h kateri je pristopila mestna občina. V Stuttgartu, kjer so bile hude difference med mesarji in odjemalci, sta mesarska zadruga in mestna občina sklenila sledečo pogodbo: Sestavi se stalna komisija za določevanje mesnih cen, v kateri so zastopniki mesarjev in konsumentov pod predsedstvom mestnega svetnika. Ta komisija proučuje živinski in mesni trg ter vsak mesec cene revidira. Mnogo lahko občina koristi revnim slojem s podporo ljudskim kuhinjam.

Za higieno imajo mestne občine svoje zdravstvene odseke. Šolski otroci se zdravniško preiskujejo, za bolehe otroke se osnujejo posebne paralelke, za mestno mladino se preskrbe parki kot igrišča, kar je najbolj razvito na Angleškem.

Skrb za bolnike in reveže je pri nas zlasti na deželi jako težavna, zaostala. Tu bo morala dežela pomagati. Priporočajo se poučni tečaji za bolniške postrežnice.

Naše šolstvo skrbi premalo za praktično stran življenja. Zato se mora oficijelni šolski pouk dopolniti z naukom o gospodarstvu in gospodinjstvu. Po mestih se priporočajo gospodinjske šole za deklice, ki jih ponekod pridružujejo ostalim šolam. Nauk v kuhanju in najvažnejših gospodinjskih zadevah bi se moral podajati ženski mladini zlasti nižjih slojev. Na deželi se pa priporočajo v tem oziru učni tečaji potovalnih učiteljev, kar bodi stvar deželne uprave.

Za izobrazbo ljudstva naj skrbijo občine z javnimi ljudskimi knjižnicami, ki morajo biti po svoji književni vsebini res ljudstvu primerne. Tu so drugi narodi storili že jako mnogo, med tem ko so pri nas edino le naša društva začela delovati brez občinskih podpor. A pridružiti se jim morajo tudi javne čitalnice. Žalostno je, da se pri nas čita edino le dnevno časopisje in še to le po kavarnah in gostilnah. Občina naj pri skrbi širšim ljudskim slojem javno čitalnico, kjer so jim brezplačno na razpolago knjige in časopisi.

Tudi za predavanje lahko občine jako mnogo store. Naj dajejo pripravne prostore predavateljem na razpolago, in tudi mestno uradništvo, ki je v tehničnih ozirih občinske uprave dobro poučeno, naj javno predava o občeanimivih občinskih zadevah. S tem se dvigne smisel za javno delo, izginejo predsodki proti upravi, in medsebojno razmerje med občinstvom in oblastjo se izboljša.

Seveda so občinski redi večinoma sedaj zastarani. Življenje je napredovalo, nove potrebe so nastale, novi stanovi nastopajo, a upravne oblike, zlasti način zastopstva je ostal nespremenjen. Tu je treba modernizacije. Naj bi vsaka večja občina, zlasti one, v katerih živi industrijalno prebivalstvo, imela vsaj svoj socialni odsek, v katerega naj bi tudi delavstvo pošiljalo svoje zastopnike. A to je le en korak k izboljšanju.

Potrebna je popolna reforma naših občinskih redov in volilnih redov. Če se to izvrši, se bo tudi delovanje občine bolj poživilo in doneslo pričakovanih sadov.

Razne vesti.

Častno občanstvo. Občinski zastop trga Vipave je v svoji seji dne 24. m. m. soglasno podelil g. grofu Karolu Lanthieri-ju častno tržanstvo.

Upokojitev in imenovanje. Občinski svet ljubljanski je v svoji tajni seji ugodil prošnji magistratnega koncipista g. Jurija Mihaliča za stalno upokojenje ter mu pri tej priliki podelil naslov mestnega komisarja. G. Mihalič je bil 33 let v mestni službi, kjer je imel vojaški referat.

Električna železnica v Ljubljani je imela l. 1905 115.909 K 60 vin. dohodkov, preostanek je pa znašal 193 kron 49 vin. Cestna železnica ima 13 motornih voz, en voz za posipanje soli, 50 do 57 uslužbencev in enega voditelja. Motorni vozovi so prevozili 408.997 kilometrov, kar je več, kakor od zemlje do mesca. Vozilo se je 911.907 odraslih in 51.236 otrok. Meseca septembra se je peljalo največ oseb, namreč 95.526, najmanj pa meseca januarja, namreč 63.147.

Stavba ženske bolnice v Novem mestu. Zdravstveni zastop novomeški je sklenil v seji dne 25. m. m., da odda stavbo ženske bolnice v Rudolfovem g. Josipu Olivu, kot najnižjemu ponudniku. Stavba je proračunjena na 31.000 kron.

Belokranjska železnica. Konzorcij za belokranjsko železnico je imel dne 28. m. m. sejo pod predsedstvom grofa Harracha na Dunaju. Med drugim so se pri tej seji upoštevali ugovori občine Vinica in drugih občin črnomaljskega okraja, ki zahtevajo, da se črta podaljša od Črnomlja do Vinice, odnosno do

hrvaške meje pri Vinici. Konsorcij je popolnoma soglašal s željami teh občin in soglasno sklenil vložiti pri železniškem ministrstvu odločen protest zoper to, da se je dovolila le črta do Črnomlja, ne pa tudi do hrvaške meje pri Vinici, kakor je bil konsorcij prosil. Konsorcij zahteva od vlade, da se dovoli cela zaprošena črta do Vinice. Zajedno je konsorcij sklenil, da doslej dovoljena pripravljala dela za črto do Črnomlja in Metlike, kakor hitro mogoče tudi začne. Treba bo popred pokriti stroške teh pripravljanih tehničnih del (trasiranja), ki so proračunani na 35.000 K. — Konsorcij ima upanje, da te stroške v kratkem pokrije. V tem slučaju se še leto s prične s trasiranjem.

Volitve v Petrovčah. Kakor smo poročali svoj čas, je vlada razpustila občinski zastop v Petrovčah in postavila komisarjem prejšnjega župana Korena. Dne 23. in 24. oktobra vršile so se občinske volitve v znamenju sloge in edinosti vseh petrovskih občinskih volilcev. Izvoljeni so bili soglasno gospodje: v III. razr. odborniki: Matija Goršek, Franc Kuder (Levec), Anton Vizjak, Anton Koren, Jernej Razboršek in J. Jeschounig; za namestnike: Franc Mirnik, Martin Flis in Anzelm Cencelj. V II. razredu za odbornike: Andrej Vizjak, F. E. Friderich, Ivan Holobar, Franc Lešer, Ignac Mutec, Vinko Kopriva; za namestnike: Franc Kopriva, Al. Škorjanc in Anton Brežnik. V I. razredu za odbornike: Starigrof Salm, Franc Kuder (Petrovče), Matija Žager, Franc Turnšek, Janez Pešec in Janez Resnik; za namestnike: Jože Roter, Franc Piliš in Franc Delakorda.

Občinske volitve v Ščavnici. Poleg št. Ilja (nad Mariborom), ki je pri letošnjih volitvah pripadel Slovencem, je za štajerske Slovence najvažnejša občinska pridobitev zmaga v Ščavnici. Pri volitvah, ki so se vršile dne 2. oktobra t. l. so Slovenci zmagali v dveh razredih (v III. in II.), Nemci pa v prvem. Izvoljeni so v 3. razredu za odbornike: Roškar Simon, Križan Martin, Lelja Valentin in Weiss Anton za namestnika: Weingerl Jakob in Koler Jakob. V 2. razredu za odbornike: Kraner Janez, Senekovič Jurij, Špat Miha in Žižek Janez; za namestnika: Črnko Alojzij in Wallner Anton. V I. razredu so s 6 glasi zmagali Nemci: Sieder Ferdinand, graščak na Steinhofu, Elec Anton, Križan Janez in Jagrič Franc. V nedeljo, dne 14. oktobra je bila volitev predstojništva. Izvoljeni so sami odločni Slovenci in sicer: županom posestnik Martin Križan, svetovalec pa Anton Weiss in Janez Žižek. — Da so Slovenci prišli do svojih pravic je bilo treba treh volitev. Dve je vlada razveljavila, pri tretji so končno zmagali Slovenci.

Slovenskim občinam v posnemanje!! Občina Postojna je naznanila tehnični sekciji južne železnice istotam, da vsled pravkar storjenega sklepa občinskega sveta ne sprejme več nobenega nemškega dopisa ter jej z ozirom na to vrnila en tak dopis. Gotova stvar je, da bo morala zato južna železnica nameščati v Postojni tudi zanaprej slovenske uradnike, ker bodo tej občini sledile brezdvomno tudi sosednje. — Čas narodnega vstajenja je prišel: to se mora zgoditi po vsem Slovenskem!! Pometimo iz uradov na naših tleh stoletne pajčevine nemštva! Sami smo si krivi, da se nam iste občutno opletajo krog glave in branijo uradnikom naše krvi na njim prisojena mesta! Tuji uradniki pa — ne le, da nimajo za naš narod srca in smisla — ampak so po večini kmalu plijani kruha slovenske zemlje in narodu do cela sovražni.

Pri poštnem povzetju je navesti tudi vrednost pošiljatve. Da se izogne marsikateri izgubi, navedemo v sledečem važen ministrski odlok. Neka tvrdka je poslala na Ogrsko 500 g težki poštni zavoje s pov-

zetjem K 27'80. Vrednosti pošiljatve tvrdka ni navedla, ker je bila mnenja, da povzetje itak zadostuje. Pošiljatve se je pa izgubila, ali kakor pravi pošta, prišla je iz „evidence“. Odpošiljatelj je zahteval odškodnino v znesku K 27'80, kolikor je znašalo povzetje. Pristojno pošto in brzojavno ravnanje pa je izplačalo le K 15'— in utemeljilo plačilo te vsote in ne zahtevane odškodnine K 27'80, s trg. minist. odlokom z dne 28. novembra 1899. glasom katerega plača pošta za izgubljene pošne zavoje do 3 kg brez navedene vrednosti, največ K 15'— odškodnine. Tvrdka je vložila rekurz na trgovsko ministrstvo, katero pa je potrdilo odlok poštnega in brzojavnega ravnanja. Vsled tega je izgubil pošiljatelj K 12'80, ker ni navedel vrednosti. Ministrstvo namreč zastopa stališče, da povzetje velikokrat ne odgovarja vrednosti pošiljatve, ampak je ta manjša od povzetja, n. pr. naslovnik je dolžan pošiljatelju še od prej in ta povzame tudi stari dolg itd. Da se obvaruje vsak mogoče izgube, svetujemo, da se navede pri povzetju tudi vrednost pošiljatve.

Loterija. V l. 1905 so ljudje zaigrali v Avstriji v loteriji 31 milijonov, 014 tisoč 874 kron. Od te svote je imela država lani 11 milijonov, 165 tisoč 066 kron čistega dobička. Na temelju nepobitnih matematičnih dokazov se trdno opirajo naslednja dejstva: za igralca, ki je dobil ekstrato, je moralo zaigrati 17 igralcev, za onega, ki je dobil ambo 399 igralcev, za terno 11.748 igralcev, za kvaterno 511.038 igralcev, torej od 511.038 igralcev komaj eden zadene kvaterno in 511.037 je moralo poprej izgubiti, preden je eden zadel kvaterno! Iz tega je vidno, da je ne more biti hazardnejše igre na loterijo. Loterija je bila pri nas uvedena za Marije Terezije l. 1751. Njen izvor je Italija in sicer genovska republika. Pokazalo se je, da služi državi kakor dobra molzna krava, in zato je bila negovana, tako da je danes dosegla patrijarhalno starost 155 let in ni nade, da bi v dogledni dobi izginila. Za dobo, v kateri država upravlja loterijo, tvorile so stavnje 2 in pol milijarde kron čisti dobiček 1 milijardo (1000 milijonov). Mislimo, da je s temi številkami zadostno povedano. Glavna hiba je tu nezavednost ljudstva, nepoznanje igralnega razmerja! Najskrajnejši čas je, da bi bil ta nestvor zakonom odstranjen, da prestane upropaščati te, ki plačujejo ta „davek iz gluposti“ in da se odstrani tudi črna pega z njih, ki sicer poznajo to institucijo kot nemoralno, a se niso še pobrinili, da bi bila odstranjena.

Promet z živino iz Ogrske, Hrvaške in Avstrije. — Za leto 1904 se izkazuje sledeči izvoz ogrske živine na Avstrijsko: 378.294 govedi v vrednosti 136.716.122 K, torej 49.042 glav in 21 milijonov kron vrednosti več kakor leta 1903. 370.758 prašičev v vrednosti 53.152.910 K, torej 42.275 komadov in 7 milijonov kron vrednosti manj kot l. 1903. — 147.966 ovac v vrednosti 3.046.032 K, torej 14.865 kosov in 310.000 K manj kot leta 1903. Svežega in pripravljene- nega mesa se je vpeljalo 160.897 met. stotov, tedaj 7566 met. stotov in 700.000 K vrednosti več kot leta 1903. Avstrija je pa izvozila na Ogrsko: 3420 govedi (manj 5854 glav in 1 milijon kron vrednosti), 5827 prašičev (več 2300 glav in 150.000 kron vrednosti), 3259 ovac (manj 237 glav in 18.000 kron vrednosti). Svežega in pripravljene- ga mesa se je izvozilo 34.291 met. stotov v vrednosti 5.413.545 kron. — Skupna vrednost znaša 6.775.457 K. Avstrijski izvoz v Ogrsko ostal je torej leta 1903 in 1904 v skupni vrednosti skoraj nespremenjen.

Trgovski promet s klavno živino in mesom v prvi polovici l. 1906 v avstrijsko-ogrski državi. Od

meseca januarja do konca junija t. l. padel je trgovski promet s klavno živino tako glede izvoza, kakor tudi uvoza, kar je posebno značilno z ozirom na novosklenjene trgovinske pogodbe s tujimi državami. V navedeni dobi se je izvozilo iz naše monarhije 80.615 kosov klavne živine v vrednosti 29.318.725 K, nasprotno pa se je v letu 1905 v istem času izvozilo 136.444 kosov živine v vrednosti 43.594.654 K. Izvoz je torej padel za 55.829 kosov živine v vrednosti 14.275.929 K. — Tudi uvoz klavne živine v avstro-ogrsko monarhijo kaže v zgori označeni dobi t. l. nazadovanje in sicer v skupni vrednosti 700 tisoč kron; posebno je padel uvoz goveje živine za zakol, ker se je letošnje polletje uvozilo 7000 glav manj kakor istodobno lanskega leta. — Zanimivo je nazadovanje izvoza od časa novih trgovinskih nagodb dalje, torej od marca meseca t. l.; popolnoma ponehal je izvoz prašičev, izvoz ovac je znatno padel, na Francosko celo popolnoma ponehal, pa tudi izvoz drugih živalij je padel in sicer najbolj v Nemčijo, potem v Švico in Italijo. V Belgijo in Rumunijo izvažalo se je nekaj ovac in ovnov. — Promet z mesom je pa tako glede izvoza, kakor tudi glede uvoza napredoval in sicer glede prvega za kakih 2000 meterskih stotov v večji vrednosti 500.000 K, glede drugega (t. j. uvoza) pa za 2000 meterskih stotov v večji vrednosti 350.000 K napram ednaki dobi preteklega leta.

Položaj Slovencev po volilni reformi. Na kakem stališču so po volilni reformi Slovenci v primeri z ostalimi avstrijskimi Slovani, kaže naslednja tabela napravljena v zmislu sklepov odseka za volilno reformo:

En mandat na število prebivalcev	Italijani	Nemci	Romunci	Slovenci	Poljaki	Hrvatje	Čehi	Rusini
10.000								
20.000								
30.000								
40.000								
50.000								
60.000								
70.000								
80.000								
90.000								
100.000								
110.000								

Vprašanja in odgovori.

79. Občinski urad B.

Vprašanje: Ali se tudi osebno-dohodninski davek vzame v poštrev pri sestavljanju volilnih imenikov?

Odgovor:

Da; čeravno občine od osebno-dohodninskega davka ne smejo pobirati nikakih doklad, se mora vendar tudi ta davek vzeti v poštrev pri sestavi volilnih imenikov.

80. Gospod I. V. na V.

Vprašanje: 1.) Pri nas bi se bile imele vršiti občinske volitve že pred več kot poldrugim letom, a se zavlačujejo. Ali imajo tisti odborniki, ki so bili pri zadnji volitvi (pred 4^{1/2} leti) prvič izvoljeni, odstopiti, ker je njih triletna doba že pred poldrugim letom potekla?

2.) Ali se sme voliti županom virilista, ki ni bil voljen odbornikom?

Odgovor:

1.) § 21 obč. reda pravi doslovno: »Odborniki, namestniki in svetovalci se volijo za tri leta. Tudi kadar ta čas mine, ostanejo v službi, dokler novi zastopniki še niso nastopili službe. Vaši odborniki morajo tedaj ostati, dokler se novi pravomočno ne izvolijo.

2.) Občinski red pravi, da vstopijo virilisti v odbor kot odborniki. (§ 17.) Po našem mnenju imajo virilisti iste pravice kakor voljeni odborniki, ker zakon sam nikjer ne določa, v čem bi imeli virilisti manj pravic od voljenih odbornikov. § 19 obč. vol. reda zopet brez vsake omejitve določuje, da občinski odbor izvoli svoje srede izvoli župana. Če ne bi bilo dopustno voliti virilista, bi moral zakon določati, da sme postati župan samo voljen odbornik. Ker pa te določbe v občinskem redu ni, sme po našem mnenju biti tudi virilist župan.

81. Županstvo D. M. v P.

Vprašanje: Meseca januarja 1907 vršile se bodo v naši občini občinske volitve. Se-li sme vpisati v volilne imenike (v I. razred) dne 14. t. m. imenovani častni občan g. M. R. ali še ne?

Odgovor:

Vsekakor; ne vemo, zakaj sploh dvomite nad to pravico. Znabiti se je kedo zoper podelitev častnega občanstva pritožil? V tem slučaju seveda ne smete ga. M. R. še vpisati v volilni imenik, dokler ne dobite rešitve višje instance, dokler torej ne postane Vaš sklep o podelitvi častnega občanstva pravomočen. Pravomočen pa postane tedaj, če ni zoper njega dopustna nobena druga pritožba kakor ona na upravno sodišče.

82. Ig. M. v Zg. K.

Vprašanje: Neki zelo premožni posestnikovi hčeri se je izdalo ubožno spričevalo v svrhu tožbe pred sodiščem. Je-li to dopustno in kje se je mogoče zoper kaj takega pritožiti?

Odgovor:

Ubožno spričevalo, ki ga imajo izdajati občinski uradi v zmislu ministerske naredbe od 23. maja 1897 št. 130 drž. zak., so namenjeni sodišču potrditi, da dotičnik, ki ubožno spričevalo dobi, ne more iz svojega plačati pravnih stroškov, ne da bi pri tem trpela pomanjkanje on ozir. njegova rodbina. Kedor prinese k sodišču ubožno spričevalo, ki je samo za eno pravdo veljavno, je oproščen: 1.) odrajtovanja kolekov, 2.) plačevanja pričin in sodnih pristojbin ter dobi 3.) v pravih pri deželnih in okrožnih sodiščih brezplačno odvetnika za zastopnika. — Kedor torej v pravih pri okrajnih sodiščih ne more iz lastnega poravnati stroškov navedenih pod 1.) in 2.), v pravih pri deželnih in okrožnih sodiščih pa vrhu tega tudi stroškov odvetnika, ta je opravičen dobiti ubožno spričevalo.

Vaši »premožni posestniški hčeri« se torej ne bi smelo dati ubožno spričevalo, ker gotovo ne bi prišla v pomanjkanje, če bi gornje stroške pod 1.) in 2.) ali če ima pravdo pred deželnim in okrožnim sodiščem tudi one pod 3.) sama plačala.

V s a k d o je opravičen sodišču, kjer se na podlagi ubožnega spričevala vrši pravda, naznaniti, da je dotična oseba v takem premoženjskem stanju, da lahko plača pravdne stroške iz svojega. Seveda se morajo sodišču sporočiti natančno premoženjske razmere »premožne posestniške hčere«. Posledica take ovadbe, ki jo najbolje vloži občina sama ali pa pravdni nasprotnik dotične osebe, je, da sodišče odvzame pravico revnih in da primerno kaznuje onega, ki je neopravičeno pridobil ubožno spričevalo.

83. G o s p. A. P. v A.

V p r a š a n j e: Ali pridobi c. k. notar tudi pristojnost na sedežu svojega poslovanja?

O d g o v o r:

Da. Po § 10. domovinske novele od 5. decembra 1896 št. 222 drž. zak. postane c. k. notar z nastopom službe pristojen v občini, kjer mu je odkazan uradni sedež ravno tako kakor definitivni dvorni, državni in deželni uradniki.

84. Ž u p a n s t v o J.

V p r a š a n j e: Večji del načrta občine s sedežem županstva spada pod župnijo A., ostali del pa v župnijo B. V občini stanuje samo župnik prve, ne pa tudi druge župnije. Ali sta oba župnika volilca prvega razreda?

O d g o v o r:

Oba župnika izvršujeta v občini dušno pastirstvo, sta torej v zmislu § 1. št. 2. črka a) volilnega reda oba volilca prvega razreda, toda le če sta občince. Župnik fare A. je na vsak način občanec, ker je v Vaši občini nastavljen ozir. ima tam svoj uradni sedež (§ 12. domovinskega zakona od 5. decembra 1896 št. 222 dež. zak.), in je tedaj gotovo tudi volilec prvega razreda. Drugače je pri župniku fare B., ki stanuje ozir. ima svoj uradni sedež izven Vaše občine. Ta je pa le tedaj občanec, če plačuje v Vaši občini kak davek, to se pravi, če je občinski deležnik v zmislu § 6 črka b) občinskega reda. Če plačuje davek je potemtakem tudi drugi župnik volilec v prvem razredu, ako pa davka ne plača, sploh ne voli v nobenem razredu.

85. G o s p o d I. T. v R.

V p r a š a n j e: Ali je vsakdo primoran pustiti, da se njegovemu otroku stavijo kože?

O d g o v o r:

Ne. Naravnost se k temu nikogar ne da siliti, pač pa imajo danes oblasti precej sredstev, s katerimi pritiskajo na stariše, da pustijo cepiti kože otrokom. Tako se n. pr. zahteva spričevalo o stavljenih kozah pri podelitvi ustanov (stipendij), pri sprejemu v razne šole, javne urade i. t. d. Pritisk s temi sredstvi je pa, kakor sami sprevidite, precej močan, ker skoraj vsakteri stariši rabijo te ali one ugodnosti, ki jo dobijo le s spričevalom o stavljenih kozah. Če se kedo upre, da pri malem otroku ne pusti staviti koz, ga ima oblast le poučiti in opozoriti na gori navedene posledice, nikakor pa ne sme take upornosti kaznovati. (Odredba notranjega ministrstva od 25. okt. 1858 št. 25.001.)

86. Ž u p a n s t v o Šk. na Dolenjskem.

V p r a š a n j e: Neki graščak iz sosednje občine, ki v naši občini ne plačuje nikakega davka, rabi v izredni meri našo občinsko pot. Ali se more tega graščaka, ki s svojimi obilnimi vožnjami izredno izrablja našo pot, prisiliti da prispeva k vzdrževalnim stroškom?

O d g o v o r:

Gotovo je, da ste povsem opravičeni zahtevati od omenjenega graščaka, da primerno prispeva k vzdrževalnim stroškom Vaše občinske ceste. Ako omenjeni graščak v resnici v izredni meri izrablja Vašo občinsko cesto, potem je brez dvoma dolžan, da tej izrabli primerno prispeva k stroškom vzdrževanja.

To določa tudi izrecno zakon z dne 28. marca 1889 dež. zak. št. 17, ki razpravlja o napravljanju in vzdrževanju javnih neeraričnih cest in potov. V svojem § 21. določa ta zakon:

»Od posameznih občinskih oddelkov in od posameznih posestnikov, od obrtnih, rudarskih in trgovinskih podjetij in drugih posameznih fizičnih in juridičnih oseb, ki ceste, katerekoli vrste, poti, mostove in brvi, na katerih ni nobene mitnice, rabijo navadno v večji meri, smejo se po razmeri porabe zahtevati doneski za njih vzdrževanje.«

Na podlagi te določbe ste opravičeni zahtevati od omenjenega graščaka prispevke za vzdrževanje Vaše občinske ceste. — Postopati pa morate v tem slučaju na sledeči način: najprvo se obrnite do graščaka s pozivom, da obljubi primeren prispevek; ako se vda Vaši zahtevi, določi se prispevek lahko dogovorno. Ako pa graščak vkljub Vašemu pozivu ne bi hotel obljubiti primerne prispevka, obrnite se do deželnega odbora, da določi visokost doneska. — To postopanje je izrecno predpisano v § 21 cest. zakona, kjer se glasi:

»Donesek se določa po dogovoru, in če pri okrajnih ali občinskih cestah in občinskih potih ne pride do tega, določiti mora deželni odbor visokost doneska po razmerju večje porabe.«

87. G o s p o d F. A.

V p r a š a n j e: 1.) Ali je občinski urad dolžan izdajati živinske potne liste vsaki dan, kadar kdo zahteva? Tudi na dan sejma?

2.) Ali je župan morda odgovoren za škodo, ki bi nastala, ako noče dati potnega lista?

3.) Ob katerih urah mora biti župan na razpolago za izdajanje potnih listov? Ali res od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer?

4.) Kako sredstvo ima stranka zoper župana, ki se teh ur ne drži?

O d g o v o r:

1.) Po izvršilni naredbi k § 8 zakona z dne 29. februarja 1880 drž. zak. št. 35 je izdajanje živinskih potnih listov stvar in dolžnost občinskega predstojništva. — Ta posel si pridrži lahko župan sam, izroči ga pa tudi lahko svojim občinskim svetovalcem. To mora za svojo odsotnost na vsak način storiti. — Živinski potni list se mora izdati vselej kadar pride kaka stranka in to zahteva. Radi velike važnosti in nujnosti, morajo se potni listi, kakor le hitro možno izdati!

2.) Po predpisih upravnega prava se župana ne more prisiliti, da povrne škodo, ki jo je povzročil kaki osebi radi tega, ker ni hotel izdati živinskega potnega lista. — Vprašanje »odškodovanja« je tudi v tem slučaju civilnopravnega značaja ter razsoja o njem civilni sodnik.

Župan, ki brez vzroka ne bi hotel izdajati živinske potne liste, pa se pregreši proti predpisom občinskega reda in ga politična oblast radi zanemarjanja uradnih dolžnostij v zadevah prenešenega področja — lahko kaznuje z denarnimi globami.

3.) Strankam mora biti župan, oziroma njegov namestnik na razpolago le ob običajnih uradnih urah. — Zahteva, da bi moral župan uradovati od 6. ure zjutraj do 6. ure zvečer je pretirana in povsem neutemeljena.

4.) Ako županstvo v navedenih uradnih urah ne bi hotelo uradovati ter izdajati živinske potne liste, se stranka lahko pritoži na politično oblast. Slednja lahko proti takemu županu uvede kazensko postopanje radi zanemarjanja uradnih dolžnostij.

88. Ž u p a n s t v o M o t n i k.

V p r a š a n j e: Naša občina ima občinskega ubožca, ki boleha za nozdravljivo boleznijo. V bolnico ga ne

marajo sprejeti, radi tega bi ga radi oddali v hiralnico in sicer če možno brezplačno, ker je naša občina zelo majhna in ne bi mogla utrpeti tolikih stroškov. Kako naj občina postopa in kaj je ukreniti, da se izposluje brezplačni sprejem imenovanega ubožca v kako hiralnico?

O d g o v o r :

Na Vaše vprašanje Vam ne moremo dati točnega odgovora, ker niste pojasnili, v katero hiralnico bi radi oddali svojega ubožca. — V pojasnilo pa Vam služi sledeče: Po določilu domovinskega zakona in deželnih ubožnih zakonov morajo občine same skrbeti za svoje ubožce ter jih če treba preskrbeti z vsem potrebnim: stanovanje, hrano, obutev, zdravniško pomoč. — Stroške za ubožno oskrbovanje morajo toraj utrpeti občine same. — Da si olajšajo ubožno oskrbovanje, pred vsem pa redno nadziranje ubožcev — vstanovile so nekatere občine sledeč nasvetu ubožnega zakona lastne hiralnice, v katere pridejo vsi taki ubožci, ki so za vsako delo nezmožni in ki radi tega potrebujejo vso oskrbo. — Hiralnice so torej večidel občinske naprave, ki služijo v prvi vrsti le ubožcem lastne občine. — Tuje ubožce sprejemajo take hiralnice navadno le proti povračilu vseh za oskrbo potrebnih stroškov.

Razen teh hiralnic pa obstajajo tudi take hiralnice, ki so jih vstanovili zasebni dobrotniki in ki se vzdržujejo z dohodki ustanovnega zaklada. Te hiralnice imajo svoje posebne statute, v katerih je tudi določeno, komu se sme dovoliti brezplačni sprejem. — Ti statuti tudi določajo, kje se morajo vložiti prošnje za brezplačni sprejem in kako je te prošnje opremiti.

Slednjič še dostavljamo, da zelo dvomimo, da bi se Vam sploh posrečilo Vašega ubožca spraviti v kako hiralnico, ker ta boleha za neozdravljivo boleznijo. — Bolniki ne spadajo v hiralnice, temuč v bolnico. Po našem mnenju bi bilo najumestnejše, da se obrnete do deželnega odbora, da Vam preskrbi sprejem Vašega ubožca v kako bolnico, kjer bi dobil razen oskrbe tudi potrebno zdravniško pomoč.

89. Ž u p a n s t v o J a v o r j e.

V p r a š a n j e : Lov tukajšnje občine se odda letošnje leto potom javne dražbe v najem. Za ta lov se zanima več zasebnikov — približno dvajset — ki bi radi skupno izdrazili lov. — Eden izmed teh zasebnikov bi izdrazil lov ter postal tako najemnik lova, ostali pa bi mu pristopili pozneje kot sodeložniki. — Ali bi dobili vsi ti sodeložniki orožni in lovski list? Ali bi bilo treba skleniti kake pismene pogodbe med sodeložniki? Sploh prosimo nasveta, kaj nam je storiti, da našo zadevo najprimerneje uredimo?

O d g o v o r :

Občinski lov izdraziti lahko posameznik, istotako pa tudi kaka družba. — Najemno pogodbo pa potrdi politična oblast le tedaj, če je izdrazitelj zanesljiva oseba in se od njega lahko opravičeno pričakuje, da lova ne bo neekonomično izrabljajal. V slučaju, da se poteguje za lov kaka družba, sme politična oblast najemno pogodbo le tedaj potrditi, če so vsi člani družbe zanesljivi in neoporečne osebe. Da se more to ugotoviti, mora družba vse svoje člane politični oblasti prijaviti. — Nikakor torej ne gre, da bi v imenu kojega konzorcija izdrazil eden lov in bi drugi pozneje pristopili kot tihi sodeložniki, to je kot sonajemniki, ki pri politični oblasti ne bi bili prijavljeni. — Tako postopanje bi bilo povsem nezakonito

in bi nakopalo izdrazitelju ter sodeložencem lova kazenske obravnave ter končno občutne denarne globe. Politična oblast pa bi bila v tem slučaju tudi opravičena razveljaviti potrjeno najemno pogodbo ter odrediti ponovno dražbo na stroške obsojencev. — Način, ki ga imate v mislih glede izdrazitve lova je torej ne le nezakonit, temuč tudi zelo nepraktičen. — Sonajemnikov lova torej na noben način ne smete zamolčati, če si nočete nakopati neprijetnih posledic.

Kar se tiče Vašega vprašanja, je li bi dobilo toliko oseb orožne in lovske liste Vam odgovorimo sledeče: orožni listi se smejo izdati vsaki osebi, ki je zanesljiva in neoporečna, lovski listi pa razun imetnikom in najemnikom lova, le takim osebam ki se izkažejo, da imajo za lov dovoljenje od imetnika ali najemnika lova. — V Vašem slučaju torej ne bi bila nobena težkoča, dobiti za večje število oseb orožne in lovske liste.

V slučaju, da bi hotelo res večje število oseb izdraziti občinski lov, je neobhodno potrebno, da sklenejo med seboj pismeno pogodbo, v kateri natančno začrtajo pravice in dolžnosti posameznega člana. — Družbo, ki ne bi sklenila take pogodbe, bi kmalu uničili prepiri njenih lastnih članov; vsak član bi delal po svoje, vsak bi izrabljajal lov za svoje namene — in mislimo, da ne pretiravamo, če trdimo, da bi taka družba sklenila svoje delovanje pred sodiščem. — Istotako pa smo tudi uverjeni, da politična oblast nikoli ne bi prepustila lova družbi, ki ne bi imela pravil, ki so za njene člane obvezna ter po svoji vsebini jamčijo, da se lov ne bo izrabljajal v škodo prizadete občine in bodočih najemnikov. Brez pismene pogodbe torej v Vašem slučaju nikakor ne bo šlo.

Najenostavnejše in najpraktičnejše pa bi bilo v Vašem slučaju, da ustanovite lovsko društvo po vzorcu že obstoječih lovskih družb na Kranjskem. — Treba Vam je le sestaviti pravila v smislu društvenega zakona z leta 1867 ter jih predložiti deželni vladi. Potrjena društvena pravila bi bila najenostavnejša pogodba sonajemnikov lova in tudi najboljša legitimacija napram politični oblasti.

90. Ž u p a n s t v o R a d e č e p r i Z i d a n e m m o s t u.

V p r a š a n j e : Pri tukajšnjem posestniku F. I. služi za dekle neka M. G. že celih 42 let. — Ze večkrat smo v časnikih brali, da je takim zvestim poslom mogoče izposlovati neko nagrado ali odlikovanje, vendar nam ni znano, kje se tako odlikovanje izposluje in kaj je v to svrhu treba vse ukreniti. Radi tega prosimo v tej stvari pojasnila.

O d g o v o r :

Povodom 50-letnega slavlja vlade našega cesarja je bila vsled Najvišjega odloka z dne 18. avgusta 1898. vstanovljena »častna svetinja za 40-letno zvesto službovanje«. Pravico do te odlike imajo vsi oni, ki so nepretrgoma 40 let zvesto in povsem zadovoljivo službovali, bodisi v kaki javni ali pa zasebni službi. Pravico do podelitve častne svetinje imajo tudi navadni posli, ki so 40 let nepretrgoma zvesto in zadovoljivo služili pri enem in istem gospodarja. — Prošnje za priznanje te odlike je vložiti pri okrajnem glavarstvu; poslom podeljuje častno svetinjo deželna vlada. — Predložite torej zadevno prošnjo okrajnemu glavarstvu v nadalnje poslovanje, ter priložite prošnji potrdilo dotičnega gospodarja, da je dekla M. G. v resnici že 40 let nepretrgoma pri njem zvesto in zadovoljivo služila.